

Allah'ın Dostları Ve Tağutun Dostları Kur'an'ın Işığında İki Yol

— muhammed-ridvan-kaya · 22 Mayıs 2026

İslam, insanı karanlıklardan aydınlığa taşıyan, ona hem bireysel hem de toplumsal bir yol haritası sunan evrensel bir dindir. Bu dinin temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim, insanlara yalnızca ibadet biçimleri değil, aynı zamanda hayatı anlamlandıracak derin bir dünya görüşü sunar. Bu dünya görüşünün merkezinde ise çok net bir ayırım yer alır: Allah'ın dostları ile tağutun dostları. Bakara Suresi'nin 257. ayeti bu ayrımı bütün açıklığıyla ortaya koyar: "Allah inanan kimselerin velisidir, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâr edenlerin velisi ise tağuttur; onları aydınlıktan karanlıklara çıkarır." Bu ayet, yalnızca bir inanç meselesi değil, bir varoluş tercihi meselesidir. İnsan, bu dünyada iki yoldan birini seçmekle yükümlüdür: ya Allah'ın dostluğuna yönelecek ya da tağutun yoluna sapacaktır.

Allah'ın Dostluğu: Karanlıktan Aydınlığa Yolculuk

Kur'an'da Allah ile müminler arasındaki ilişki, veli-mümin ilişkisi olarak tanımlanır. "Veli" kavramı yalnızca koruyuculuk değil, derin bir yakınlık, sevgi ve rehberlik anlamı da taşır. Allah, inanan kullarını yalnız bırakmaz; onları manevi karanlıklardan çıkararak hakikatin nuruna kavuşturur. Bu dostluğun temeli imandır. Ancak iman, soyut bir kabulden ibaret değildir. Ali İmran Suresi'nin 68. ayetinde şöyle buyrulur: "Şüphesiz insanların İbrahim'e en yakınları ona uyanlar, bu Nebi ve inanan kimselerdir. Allah da müminlerin velisidir." Bu ayet, iman ile amel arasındaki kopmaz bağı gözler önüne serer. Nebimiz İbrahim'in yoluna uymak, yalnızca onu sevmekle değil, onun gibi yaşamakla mümkündür. Allah'ın dostluğunu kazanan insan, bu ilişkinin gereklerini yerine getirmek için Kur'an'ı rehber edinir. Kur'an, insana hem bireysel ahlakını hem de toplumsal duruşunu şekillendiren ilahi bir kılavuzdur. Bu yola giren mümin, batıl inançlara, şirke ve zulme karşı durmakla yükümlüdür. O, yalnızca kendisinin kurtuluşunu değil, tüm insanlığın iyiliğini gözeten bir sorumluluk üstlenir.

Tağut: Sapmanın Kaynağı

Tağutun ne olduğunu anlamadan bu ayrımı kavramak mümkün değildir. Kur'an'da tağut, "azgınlık ve taşkınlık eden, ilahi sınırları aşan, insanları saptıran güç veya varlık" olarak tanımlanır. Bu tanım, tağutu belirli bir şahsa ya da nesneye indirgemez. Tağut bazen şeytan, bazen putlar, bazen de adaletten yoksun zalim yöneticiler biçiminde tezahür edebilir. Özü itibarıyla tağut, Allah'ın koyduğu sınırların dışına çıkan ve insanları da bu sınırların dışına çekmeye çalışan her türlü güçtür. Bakara Suresi'nin 257. ayeti, tağutun işlevini çarpıcı bir şekilde tersine çevirir: O, insanları aydınlıktan karanlığa sürükler. Bu, yalnızca fiziksel bir karanlık değil, bilgisizlik, sapkınlık, zulme boyun eğiş ve hakikatten uzaklaşma anlamında derin bir karanlıktır. Tağutun dostları, bu karanlıkta kalmayı tercih etmiş ya da farkında olmadan bu karanlığa sürüklenmiş kimselerdir.

İnsan Yapımı Öğretilerin Tuzağı

Kur'an'ın çizdiği tabloda tağutun dostluğu yalnızca açık inkârla değil, zaman zaman daha ince ve tehlikeli biçimlerle de kendini gösterebilir. İnsanlar, ilahi buyruğun yerine insan eliyle üretilmiş öğretileri, hadisleri, cemaat bağlılıklarını ya da toplumsal baskıyı geçirebilirler. Bu durum, Allah'ın yolundan

farkında olmadan sapmanın tipik bir örneğidir. Kur'an, bu tehlikeye defalarca dikkat çeker. Zalim yöneticilerin emirlerine uymak, hakikati çarpıtan batıl sistemleri benimsemek ya da Allah'ın sözü yerine başka otoritelere koşulsuz itaat etmek, insanı tağutun dostluğuna yaklaştırır. Bu yüzden her mümine düşen görev, her inanç ve uygulamayı Kur'an'ın ölçüsüyle değerlendirmektir.

Örümcek Evi Benzetmesi: Kur'an'ın Derin Hikmeti

Kur'an-ı Kerim, insanlığa yol göstermek için zaman zaman doğadan alınan benzetmelere başvurur. Bu benzetmelerin en çarpıcılarından biri Ankebut Suresi'nin 41. ayetinde yer alır:

"Allah'tan başka veliler edinenlerin örneği, bir ev edinen dişi örümceğin örneği gibidir. Evlerin en güçsüzü şüphesiz dişi örümceğin evidir. Keşke bilselerdi."

Bu benzetme, yüzeysel okunduğunda bile güçlü bir mesaj içerir. Ancak Arapça dilinin inceliklerine bakıldığında daha da derin anlamlar ortaya çıkar. Ayette geçen "ittehazet" fiili dişil çekimle kullanılmıştır; bu, benzetmenin özellikle dişi örümceği hedef aldığını açıkça gösterir. Birçok çeviride bu ayrıntı gözden kaçırılmış ve ayet yalnızca "örümcek" olarak aktarılmıştır. Oysa bu tercih, ayetin bilimsel derinliğini perdelemiş olur. Bilimsel veriler, dişi örümceklerin erkeklerden çok daha iri olduğunu ve ağ kurma sürecine hâkim olduğunu ortaya koymaktadır. Daha da önemlisi, dişi örümceklerin büyük bir kısmı çiftleşmenin ardından erkeği öldürüp yer. Bu olgu, ayetteki "en güçsüz ev" nitelendirmesine bilimsel bir zemin kazandırır. Dişi örümceğin kurduğu yuva, kendi türdeşi için bile güvenli değildir; aksine bir tuzağa dönüşebilir. Öte yandan örümcek ipeği, doğanın ürettiği en dayanıklı malzemelerden biridir. Aynı kalınlıktaki çelikle kıyaslandığında çok daha yüksek bir gerilme direnci sergilediği bilinmektedir. Buna rağmen bu ipekten örülen ev, en küçük bir fiziksel müdahaleyle kolayca dağılır. İşte bu çelişki, benzetmenin özündeki derin ironiyi barındırır: Görünürde son derece güçlü bir malzeme, güvenilir bir korunak inşa etmeye yetmez.

Benzetmenin Evrensel Mesajı

Ankebut Suresi'ndeki bu ayet, insanın güven arayışına köklü bir eleştiri yöneltir. İnsan, doğası gereği koruyucu bir sığınak arar. Bu sığınak bazen bir makam, bazen bir servet, bazen de nüfuzlu bir kişi ya da grup olabilir. Kur'an, tüm bu arayışları dişi örümceğin evine benzetir: Görkemli görünür, sağlam hissettirirler; ama gerçek bir sınav geldiğinde dağılıp giderler. Allah dışında güvenilen her güç, eninde sonunda insanı yalnız bırakır. Bu dünyada sığınılan siyasi güç çöküverir, zenginlik tükenir, toplumsal statü silinip gider. Ahirette ise bu bağlar büsbütün kopar; çünkü hiçbir varlık, orada Allah'ın hükmüne karşı destek veremez. Dişi örümceğin evi ne kadar narin ve geçiciyse, Allah dışındaki her dayanak da o denli kırılgan ve aldatıcıdır.

İki Yol, Tek Tercih

Kur'an, insanların önüne açıkça iki yolu serer. Birinci yol, Allah'ın dostluğuna açılan yoldur; bu yolda insan, karanlıklardan aydınlığa çıkar, hakikate kavuşur ve hayatını sağlam bir temele oturtur. İkinci yol ise tağutun yolundan gider; bu yolda insan, ne kadar güçlü görünen yapılara yaslanırsa yaslansın, dişi örümceğin evindeki gibi kırılgan ve geçici bir sığınakta yaşar. İman, yalnızca bir inanç beyanı değil, bir yaşam biçimidir. Gerçek iman, insanı Allah'ın emirleri doğrultusunda hareket etmeye, zulme boyun eğmemeye ve her türlü batılı reddetmeye sevk eder. Kur'an'ın ortaya koyduğu bu tablo, yalnızca geçmişe değil, her çağa ve her insana hitap eden evrensel bir çağrıdır. Sonuç olarak, insanın en büyük

görevi, hayatını sağlam bir temele, yani Allah'ın dostluğuna oturtmaktır. Örümceğin evi ne kadar çürükse, Allah dışındaki her sığınak da o kadar çürüktür. Gerçek ve kalıcı güvenlik, yalnızca Allah'a olan derin ve samimi bir teslimiyetle mümkündür.